

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 638/2014-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 30. septembra 2014 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Sergeja Kohuta predbežne prerokoval sťažnosť J. U., zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. AŽALTOVIČ & PARTNERS s. r. o., Potočná 41/109, Trenčín, konajúcou prostredníctvom konateľa a advokáta JUDr. Dušana Ažaltoviča, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 4 Co 240/2012, 4 Co 241/2012 z 26. septembra 2013, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. U. o d m i e t a ako podanú oneskorene.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. apríla 2014 doručená sťažnosť J. U. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. AŽALTOVIČ & PARTNERS s. r. o., Potočná 41/109, Trenčín, konajúcou

prostredníctvom konateľa a advokáta JUDr. Dušana Ažaltoviča, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 4 Co 240/2012, 4 Co 241/2012 z 26. septembra 2013 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že Okresný súd Trenčín (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom sp. zn. 12 C 112/2011 z 30. apríla 2012 zaviazal sťažovateľku zaplatiť Mgr. V. Š. (ďalej len „žalobca“), sumu 8 225,79 € s príslušenstvom a trovami konania. Krajský súd napadnutým rozsudkom označený rozsudok okresného súdu potvrdil. Predmetom súdneho konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 12 C 112/2011 bolo rozhodovanie o návrhu žalobcu, ktorým sa domáhal proti sťažovateľke zaplata peňažnej pohľadávky v sume 8 225,79 € s príslušenstvom z titulu bezdôvodného obohatenia sťažovateľky.

Sťažovateľka uviedla, že *„bezdôvodné obohatenie malo vzniknúť plnením z neplatného právneho úkonu, v dôsledku nasledujúcich skutočností. Dňa 12. 04. 2000 uzatvorili navrhovateľ ako kupujúci a sťažovateľka ako predávajúca kúpnu zmluvu, predmetom ktorej bol prevod vlastníckeho práva k nehnuteľnosti. Konkrétne išlo o byt č... nachádzajúci sa na 2. poschodí bytového domu, súp. č... na ulici..., spoločne so spoluvlastníckym podielom na pozemku, parc. č... - zastavané plochy a nádvoría o výmere 2 430 m² o veľkosti 73/6056, to všetko zapísané na LV č... vedenom Správou katastra Trenčín, k. ú.... Kúpna cena za prevod bytu bola dohodnutá na 247.810,- Sk (8.225,79 €).*

Rozsudkom Okresného súdu, sp. zn. 7 C/317/200-142 zo dňa 21. 02. 2003, v spojení s rozsudkom Krajského súdu, sp. zn. 19 Co/184/2003-184 zo dňa 08. 04. 2004, bolo určené, že kúpna zmluva na základe ktorej nadobudla sťažovateľka nehnuteľnosť od pôvodnej vlastníčky, T. K., a kúpna zmluva uzatvorená medzi sťažovateľkou a navrhovateľom sú absolútne neplatné. Podľa odôvodnenia súdu je zmluva medzi sťažovateľkou a T. K. absolútne neplatným právnym úkonom podľa § 39 Občianskeho zákonníka, pretože zo strany T. K., ako predávajúcej chýbala slobodná a vážna vôľa uzatvoriť zmluvu. Aj následná kúpna zmluva je teda neplatným právnym úkonom a vlastníctvo k predmetnej

nehnutelnosti nemohlo byť na základe ani jednej z uzatvorených zmlúv platne prevedené. Rozsudkom Okresného súdu, sp.zn.13C/153/2004-197 zo dňa 27. 05. 2009 bolo určené, že nehnuteľnosť vzhľadom na vyššie uvedené dôvody patrí do dedičstva po poručiťke T. K. “.

Krajský súd v odôvodnení rozsudku sp. zn. 4 Co 240/2012, 4 Co 241/2012 z 26. septembra 2013 podľa sťažovateľky okrem iného uviedol, že *«ak je zmluva neplatná alebo bola zrušená a kupujúci nie je vlastníkom veci, hoci zaplatil kúpnu cenu, predávajúci je povinný kúpnu cenu mu vrátiť a vrátenie kúpnej ceny je na druhej strane vyvážené tým, že vlastníctvo k predmetu prevodu zostáva predávajúcemu. Na charaktere synalagmatického záväzku nemá nič meniť ani skutočnosť, že vlastníctvo k nehnuteľnosti bolo na základe vyslovenej neplatnosti kúpnej zmluvy „vrátené“ nie sťažovateľke, ale T. K. a že sťažovateľka už v čase rozhodovania súdu v tejto veci už žiadne právo z neplatnej kúpnej zmluvy voči navrhovateľovi nemala. Z hľadiska aplikácie ust. § 107 ods. 3 OZ, teda podľa názoru Krajského súdu nie je rozhodujúce, že vlastníctvo k predmetnej nehnuteľnosti z dôvodu neplatnosti zmluvy navrhovateľ nenadobudol a nie je rozhodujúca ani tá okolnosť, či sa kupujúci fakticky ujal držby alebo nie. Opačný záver by mal robiť uvedené ustanovenie v časti pamätajúcej na „neplatné zmluvy“ celkom nadbytočným. Krajský súd poukázal aj na skoršiu judikatúru (napr. R 4/1988, str. 21-22), podľa ktorej účastník neplatnej zmluvy splní povinnosť vrátiť prijaté plnenie podľa § 457 OZ, tiež vtedy, ak vydá vec priamo vlastníkovi, pričom tento názor má zastávať aj súčasná právna prax. O synalagmatický vzťah by nešlo v prípade, ak by prevody nehnuteľností neboli zavkladované v katastri nehnuteľností. Ako nedôvodnú Krajský súd posúdil aj námietku odporkyne o nesprávnych skutkových zisteniach súdu prvého stupňa.».*

Podľa tvrdenia sťažovateľky k porušeniu označených práv podľa ústavy a dohovoru napadnutým rozsudkom odvolacieho súdu došlo *„z dôvodu absencie odôvodnenia neprípustnosti dovolania... a arbitrárnosti rozhodnutia“.*

Sťažovateľka v tejto súvislosti uvádza, že *„počas celého priebehu konania pred Okresným i Krajským súdom tvrdila a stále je toho názoru, že na prejednávajúcu vec nebolo možné aplikovať ust. § 107 ods. 3 OZ, z dôvodu, že rozsudkom Okresného súdu, sp. zn.*

7 C/317/2000 nebolo rozhodnuté o povinnosti navrhovateľa vrátiť byt sťažovateľke ako to uvádza prvostupňový súd. Od nadobudnutia právoplatnosti uvedeného rozsudku o určení absolútnej neplatnosti kúpnej zmluvy medzi sťažovateľkou a T. K. a medzi navrhovateľom a sťažovateľkou dňa 24. 05. 2004, začala navrhovateľovi plynúť premlčacia doba na vydanie bezdôvodného obohatenia podľa ust. § 457 OZ od sťažovateľky. V čase rozhodovania súdu o uplatnenom nároku navrhovateľa na vrátenie plnenia od sťažovateľky, nebola sťažovateľka vlastníčkou bytu, ktorý bol predmetom kúpnej zmluvy uzavretej medzi navrhovateľom a sťažovateľkou a teda za tejto situácie si navrhovateľ uplatňuje od sťažovateľky vrátenie plnenia, t. j. kúpnu cenu a na druhej strane navrhovateľ nevrátil sťažovateľke žiadne vzájomné plnenie, t. j. vlastnícke právo k bytu...

Právne úkony postihnuté absolútnou neplatnosťou nemajú za následok vznik, zmenu alebo zánik práv alebo povinností. Absolútna neplatnosť právneho úkonu nastáva priamo zo zákona a pôsobí od začiatku voči každému. Ak je kúpna zmluva postihnutá absolútnou neplatnosťou, potom sú aj rozhodnutia Správy katastra, ktorá povolila zápisy práv k nehnuteľnosti, nulitnými právnymi aktmi, ktoré nikoho nezaväzujú a tiež sa na ne hľadí ako keby nikdy neexistovali...

Sťažovateľka teda nikdy nenadobudla vlastnícke právo k nehnuteľnostiam, ktoré mali byť predmetom prevodu. V dôsledku určenia absolútnej neplatnosti kúpnej zmluvy medzi sťažovateľkou a navrhovateľom došlo teda iba k plneniu navrhovateľa, bez poskytnutia protiplnenia v podobe prevodu vlastníckeho práva, ktoré nemohlo byť prevedené, pretože sťažovateľke nesvedčalo. To, že bolo plnené z neplatného právneho úkonu je nepochybné. Z tohto dôvodu je každý z účastníkov povinný vrátiť druhému čo podľa zmluvy dostal. Na strane sťažovateľky vznikla povinnosť vrátiť odplatu a na strane navrhovateľa nevznikla žiadna povinnosť, pretože v dôsledku absolútnej neplatnosti zmlúv sa sťažovateľka nikdy nestala vlastníkom nehnuteľnosti, rovnako ako navrhovateľ a ten teda nemal čo sťažovateľke vracať... Zo strany navrhovateľa teda nedošlo k žiadnemu vráteniu plnenia (vlastníckeho práva) ani sťažovateľke a ani priamo pôvodnej vlastníčke. Momentom nadobudnutia právoplatnosti rozsudku vo veci sp. zn. 7C/317/2000, dňa 24. 05.2004, tým pádom začala navrhovateľovi plynúť premlčacia doba na vydanie bezdôvodného obohatenia podľa § 107 ods. 1 OZ. “.

Na podporu uvedených tvrdení poukazuje sťažovateľka v sťažnosti aj na právne názory Najvyššieho súdu Slovenskej republiky obsiahnuté v rozsudku sp. zn. 5 Cdo 208/2010 z 30. júla 2012 a v rozsudkoch Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 32 Odo 885/2003 z 22. decembra 2004, sp. zn. 26 Odo 806/2005 z 29. mája 2005 a sp. zn. 33 Odo 1109/2006 z 29. augusta 2008, ktoré sa podľa zistenia ústavného súdu týkajú aplikácie § 107 ods. 3 Občianskeho zákonníka (o premlčaní vrátiť si vzájomné plnenie).

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sa sťažovateľka domáha, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Krajský súd Trenčín rozsudkom zo dňa 26. 09. 2013, sp. zn. 4 Co/240/2012-189 — 4 Co/241/2012, IČS: 3111200666 porušil základné právo sťažovateľa J. U... právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods.1, 2 Ústavy Slovenskej republiky, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, a právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Rozsudok Krajského súdu Trenčín zo dňa 26. 09. 2013, sp. zn. 4 Co/240/2012-189 — 4 Co/241/2012, IČS: 3111200666 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľovi J. U... priznáva náhradu trov právneho zastúpenia vo výške určenej Ústavným súdom SR, ktoré je Krajský súd Trenčín povinný vyplatiť na účet jej právneho zástupcu, do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

Sťažovateľka súčasne navrhuje, aby ústavný súd podľa § 52 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) „odložil vykonateľnosť Rozsudku Krajského súdu Trenčín zo dňa 26. 09. 2013, sp. zn. 4 Co/240/2012-189 — 4 Co/241/2012, IČS: 3111200666 v spojení s Rozsudkom Okresného súdu Trenčín, sp. zn. 12 C/112/2011-163, IČS: 3111200666 zo dňa 30. 04. 2012“.

Sťažovateľka k sťažnosti pripojila sťažnosťou napadnutý rozsudok krajského súdu, ako aj list Krajskej prokuratúry v Trenčíne (ďalej len „krajská prokuratúra“)

č. k. Kc 2/14/3300-12 z 25. marca 2014 adresovaný právnej zástupkyňi sťažovateľky o odložení podnetu na podanie mimoriadneho dovolania proti rozsudku krajského súdu.

II.

Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Jednou zo základných podmienok prijatia sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Táto lehota je dvojmesačná a začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, pričom pri opatrení alebo inom zásahu sa počíta odo dňa, keď sa sťažovateľka mohla o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Nedodržanie tejto lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako podanej oneskorene (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). V prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom

ustanovenej lehoty neumožňuje zákon o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť (pozri napr. III. ÚS 124/04, IV. ÚS 14/03, I. ÚS 24/05).

Sťažovateľka uviedla, že krajská prokuratúra jej listom „*sp. zn. Kc 2/14/3300-12 z 25. 03. 2014*“ oznámila, že jej podnet na mimoriadne dovolanie odložila. Z uvedeného (ako aj z obsahu sťažnosti) sa dá vyvodiť, že sťažovateľka považuje podanie podnetu generálnemu prokurátorovi Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) na podanie mimoriadneho dovolania za účinný právny prostriedok nápravy, ktorý jej zákon na ochranu jej základných práv a slobôd účinne poskytuje a ktorý treba vyčerpať v zmysle § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde predtým, ako podá sťažnosť ústavnému súdu.

V súvislosti s posudzovaním otázky, či sťažnosť sťažovateľky, ktorou namietala porušenie svojich ústavou a dohovorom garantovaných práv označeným rozsudkom krajského súdu ako odvolacieho súdu, nebola podaná oneskorene, ústavný súd poukazuje na svoj ustálený právny názor, podľa ktorého podnet na podanie mimoriadneho dovolania generálnemu prokurátorovi (podľa § 243e až § 243j Občianskeho súdneho poriadku) nepovažuje za účinný a dostupný právny prostriedok nápravy, ktorého uplatnenie je predpokladom (podmienkou) podania sťažnosti ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a preto na jeho podanie z hľadiska plynutia lehoty na podanie sťažnosti ústavnému súdu nemožno prihliadať (m. m. I. ÚS 49/02, I. ÚS 134/03, IV. ÚS 200/05, IV. ÚS 355/2010 a iné). Z uvedeného dôvodu je pre posúdenie otázky, či bola sťažnosť podaná pred uplynutím lehoty ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde, relevantný termín nadobudnutia právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že rozsudok okresného súdu *sp. zn. 12 C 112/2011 z 30. apríla 2012* v spojení s rozsudkom krajského súdu *sp. zn. 4 Co 240/2012, 4 Co 241/2012 z 26. septembra 2013* nadobudol právoplatnosť 21. novembra 2013.

Z uvedeného vyplýva, že sťažnosť sťažovateľky bola ústavnému súdu doručená (17. apríla 2014) zjavne po uplynutí lehoty ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom

súde. Ústavný súd, rešpektujúc zákonom ustanovenú lehotu na podanie sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy a svoju ustálenú judikatúru, sťažnosť po predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako podanú oneskorene.

Nad rámec tohto uznesenia ústavný súd považuje za potrebné poukázať na svoju stabilizovanú judikatúru, podľa ktorej na vyhovenie podnetu fyzických osôb alebo právnických osôb na podanie mimoriadneho dovolania neexistuje právny nárok, t. j. osobe, ktorá takýto podnet podala, nevzniká právo na jeho prijatie, resp. akceptovanie, a teda generálny prokurátor nemá povinnosť takémuto podnetu vyhovieť. Je na voľnej úvahe generálneho prokurátora rozhodnúť o tom, či podá, alebo nepodá mimoriadne dovolanie. Ústavný súd v tejto súvislosti viackrát vyslovil, že oprávnenie na podanie podnetu na podanie mimoriadneho dovolania nemá charakter práva, ktorému je poskytovaná ústavnoprávna ochrana (m. m. I. ÚS 19/01, II. ÚS 176/03, IV. ÚS 344/04, I. ÚS 43/07, IV. ÚS 342/2010).

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. septembra 2014